

31/12/06

השקעות במניות של חברות אחרות הן מרכיב משמעותי בדו"חות הכספיים. חברה יכולה להשקיע במניות של חברה אחרת ברמות השקעה שונות ומניעים שונים. לדוגמא: חברה יכולה להשקיע במניות נסחרות של חברה אחרת מתוך מטרה להשיג רווחים בטווח הקצר. בלומר לרכוש את המניות על מנת לממשן בטווח הקצר תוך השגת רווח. מנגד, יכול היות שחברה תשקיע בחברה אחרת על מנת להשתלט עליה (לדוגמא: נוחי דנקנר- סלקום).

לצורך הטיפול החשבונאי מחולקות כלל ההשקיות במניות ל-3 קבוצות:

שיעור החזקה	השפעה על החברה המוחזקת	טיפול חשבונאי
1(א). בד"כ עד 20%	אין השפעה	השקעה שמוחזרת למסחר לטווח קצר ("תיק למסחר") ← ההשקעה נמדדת לפי שווי הוגן, כאשר הפרשים בשווי ההוגן נזקפים לדו"ח רו"ה.
1(ב). בד"כ עד 20%	אין השפעה	השקעה שמוחזקת שלא למסחר ("תיק זמן למכירה")- טווח ארוך ← ההשקעה נמדדת לפי שווי הוגן, כאשר הפרשים בשווי ההוגן נזקפים לקרן הון (תחת הון עצמי).
2. בד"כ 20%-50%	השפעה מהותית	ההשקעה נמדדת על פי שיטת השווי המאזני ← החברה המחזיקה רושמת את חלקה ברווח של החברה המוחזקת.
3. בד"כ מעל 50%	שליטה	דו"חות כספים מאוחדים

1. השקעות במניות שלא מקנות השפעה מהותית (בד"כ עד 20%):

א. השקעה שמוחזקת למסחר לטווח קצר ("תיק למסחר"):
טיפול חשבונאי:

- מדידה לפי שווי הוגן.
 - הפרשים בשווי הוגן נזקפים לדו"ח רו"ה.
- דוגמא:

- (1) חברה א' רכשה ביום 15.01.06 100,000 מניות של חברה ב' בבורסה.
- (2) המניות מקנות לחברה א' שיעור החזקה של 2.5%.
- (3) השקעה נרכשת למטרה ספקולטיבית- לטווח הקצר.
- (4) מחיר המניה של חברה ב' בבורסה:

מחיר מניה	תאריך
10	15.05.06
12	31.03.06
7	31.06.06

31/12/06

פקודות יומן:

15.01.06

חובה: השקעה במניות חברה ב' למסחר - $(100,000 \times 10) = 1,000,000$ ₪
זכות: מזומן - 1,000,000 ₪

31.03.06

חובה: השקעה במניות חברה ב' למסחר - $(12 \times 100,000 - 1,000,000) = 200,000$ ₪.

זכות: רווח מניירות ערך/ הכנסות מימון - 200,000 ₪.

30.06.06

חובה: הפסד מניירות ערך/ הוצאות מימון - $(1,200,000 - 700,000) = 500,000$ ₪.

זכות: השקעה במניות חברה ב' למסחר - 700,000 ₪.

01.07.06

חובה: מזומן - 700,000 ₪

זכות: השקעה במניות חברה ב' למסחר - 700,000 ₪.

ב. השקעה לא מוחזקת למסחר - תיק זמין למכירה:
הטיפול החשבונאי:

- השקעה נמדדת על פי שווי הוגן.
- ההפרשים בשווי ההוגן נזקפים לקרן הון.
- החשבונאות במקרים האלו לא רוצה לגרום לתנודות בדו"ח רוו"ה.

דוגמא:

- (1) חברה א' רכשה ביום 15.01.06 100,000 מניות של חברה ב' בבורסה.
- (2) המניות מקנות לחברה א' שיעור השקעה של 2.5%.
- (3) השקעה נרכשה לזמן ארוך.
- (4) מחיר המניה של חברה ב' בבורסה:

מחיר מניה	תאריך
10	15.05.06
12	31.03.06
7	31.06.06

פקודות יומן:

15.01.06

חובה: השקעה במניות חברה ב' - זמין למכירה - $(100,000 \times 10) = 1,000,000$ ₪
זכות: מזומן - 1,000,000 ₪

31.03.06

חובה: השקעה במניות חברה ב' - זמין למכירה - $(12 \times 100,000 - 1,000,000) = 200,000$ ₪.

זכות: קרן הון (הון עצמי) - 200,000 ₪.

30.06.06

חובה: קרן הון (הון עצמי) - $(1,200,000 - 700,000) = 500,000$ ₪.

זכות: השקעה במניות חברה ב' - זמין למכירה - 700,000 ₪.

ביום ה-01.07.06 במפתיע נמכרה ההשקעה בבורסה.

01.07.06

חובה: מזומן - 700,000 ₪

זכות: השקעה במניות חברה ב' - זמין למכירה - 700,000 ₪.

31/12/06

חובה: הפסד מניירות ערך/ הוצאות מימון- (1,000,000-700,000) =
 300,000 ₪.
 זכות: קרן הון- 300,000 ₪

החברה תרשום לעת המחיר בלבד את הרווח/ הפסד שנזקק לזכותה/ חובתה
 בעקבות מכירת ניירות הערך.

חשבון T לקרן הון:

תאריך	חובה	זכות
31.3.06		200,000
30.6.06	500,000	
1.7.06		300,000

רווח החברה:

רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	
200,000	(500,000)	--	תיק למסחר
--	--	(300,000)	תיק זמין למכירה

הערות:

- עד כה דיברנו רק על מצבים שבהם החברה המוחזקת היא חברה בורסאית ובאופן פשוט המדידה של השווי ההוגן בכל תאריך מאזן נעשית על פי שער המניה לאותו מועד. יחד עם זאת בהחלט ייתכנו מקרים שבהם החברה המוחזקת היא חברה פרטית. באופן עקרוני הטיפול החשבונאי במקרה כזה לא צריך להיות שונה מהטיפול החשבונאי האמור לעיל, רק שהמדידה של השווי ההוגן לא תעשה על פי מחיר הבורסה (כי אין כזה), אלא על פי הערכות שווי. יש לציין כי ייתכנו מצבים שבהם קיים קושי לאמוד באופן מהימן את השווי ההוגן של החברה הפרטית המוחזקת ובמקרה כזה כללי החשבונאות מתירים למדוד את ההשקעה על פי שיטת העלות.
- כפי שניתן לראות, כללי החשבונאות שהוצגו לעיל יוצרים אבחנה מאוד משמעותית בין תיק נסחר לבין תיק זמין למכירה שהיא כולה מבוססת על כוונות ההנהלה. מצב זה הינו מצב בעייתי לאור העובדה שהוא מאפשר, לכאורה, למנהלים לבצע מניפולציות בהתאם לאינטרסים הדיווחיים שלהם. עדיף למנהל שלא מעוניין בתגודות בדו"ח רוו"ה בגין המניות לומר שהוא לא מתכוון לממש את ההשקעה בזמן הקצר/ לא מחזיק אותה למסחר, ובדרך זו לדחות את הרווחים או הפסדים ולבחור בעצמו את העיתוי שבו הוא מעוניין לרשום את הרווחים/ הפסדים שנצברו בגין ההשקעה בדו"ח רוו"ה.